

CAL DISPOSAR D'UN MAPA EMOCIONAL DE CATALUNYA PER SABER QUÈ HI PASSA

Angel Castiella
Josep Lozano

Professors del departament de Ciències Socials d'ESADE-UPF.

Projecte i emocions

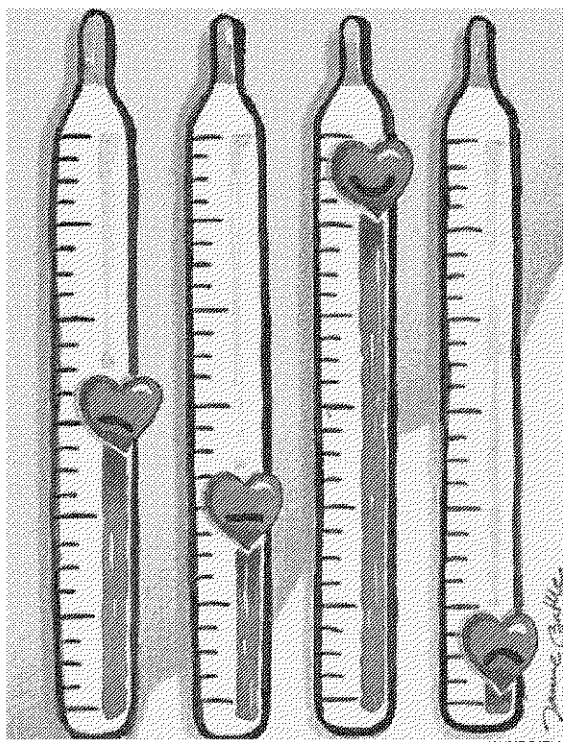
El nou volum de memòries del president Pujol comença amb una frase rotunda i breu: per ser eficaç, l'acció d'un polític ha de tenir tres ingredients: projecte, programa i emoció. A aquestes alçades, entre la majoria d'analistes de la política catalana hi ha acord unànime a dir que el país està mancat de projecte, però pocs han estudiat amb deteniment com estem d'emocions. La qüestió és rellevant perquè aquest vincle entre emocions i projecte desborda la perspectiva estrictament política (partidista) i esdevé un component clau de qualsevol iniciativa que pretengui inserir-se en una visió de país.

CREIEM QUE ENS CAL DISPOSAR d'un mapa emocional de Catalunya prou real com per poder saber millor què hi passa i què hi podem fer. La filòsofa Martha Nussbaum ha destacat recentment el rol polític essencial de les emocions, diferenciant-les de les pulsions corporals i dels estats d'ànim. Les emocions són "paisatges del pensament", incorporen elements cognitius com ara intencionalitat, creença, avaluació i imaginació. Si la pensadora té raó, vol dir que la cognició emocional és quelcom més que la cognició a seques. Avui sabem que també hi ha pensament en els estats animats per la ira, l'afflicció, l'amor o la por. Nussbaum lliga molt bé la relació entre projecte i emocions. "Necessitem una bona teoria política que ens digui quina són els nos-

tres objectius (el projecte). Només així podrem imaginar-nos quines emocions seran necessàries per donar suport a aquests objectius i llavors imaginar com podem impulsar les persones a sentir emocions d'aquest tipus", diu. Més enllà del dring mecanicista, la frase ens interpel·la sobre la necessitat de prendre en consideració la interrelació entre coneixements, emocions i valors.

TRES PROFESSORS D'ESADE hem participat en un llarg cap de setmana amb 33 joves directius (antics participants en el Programa Vicens Vives), amb qui compartim un llarg procés de reflexió vital. Hem dedicat part del temps a elaborar un petit mapa emocional de Catalunya. Ho hem fet a partir de la formulació de quatre preguntes personals que requerien també les seves respostes personals. Les preguntes eren aquestes: (1) Quines reaccions emocionals et genera Catalunya en aquest moment? (2) En petits grups: com interpretem i valorem aquests resultats? (3) En plenari: en podem treure un diagnòstic emocional compartit? (4) On ens porta això a nivell personal, quina mena de resposta ens demana?

SENSE TRAIR LA CONFIDENCIALITAT dels comentaris personals, creiem que val la pena presentar un petit resum global dels resultats. En una primera reacció, hi havia un gran paquet d'emocions "negatives": tristesa, ràbia, decepció, desconfiança, desencis,

JALUME BATLLE

"Catalunya ha de ser, ha de continuar sent, un potent generador d'emocions, una font important i primària d'adhesió comunitària"

dubte, indignació, frustració, enuig, cansament, aflicció, por, indiferència, desafecció, culpa, vergonya, resignació, desesperança, angoixa, rebuig, desorientació, pena, impotència, irritació, neguit, fragilitat. Les mateixes persones, però, després d'un procés de destil·lació, aportaven també una llista d'emocions en positiu de les quals destacaven les següents: amor, il·lusió, confiança, esperança, compassió, orgull, estimació, reconciliació.

EN EL MOMENT DE LA DELIBERACIÓ es van plantejar preguntes d'aquesta naturalesa: "Quin és l'impacte de les emocions en mi i en els altres? Com i cap on canalitzem les emocions? Qui les ha d'acollir? Cal contenir o deixar desbordar les emocions? En els cicles àlgids de les emocions col·lectives, s'han de punxar les bombolles emocionals? S'ha de fer des de la serenitat, la calma, la maduresa i el discerniment o és preferible la rauxa i la rebentada?"

DEL CONJUNT DE CONCLUSIONS EN voldríem destacar les següents: és millor la reacció emocional (negativa o positiva) que la indiferència. Catalunya ha de ser, ha de continuar sent, un potent generador d'emocions, una font important i primària d'adhesió comunitària. Però això no pot ser el resultat de processos individuals aïllats. Aquest component emocional (que nodreix la creació de vincles i compromisos i es nodreix d'ells) no és el resultat de vivències individuals autosuficients. Sense la generació de nous vincles i compromisos més enllà dels petits cercles quotidians l'actual desafecció pot dur al desarrelament emocional, a augmentar la llista de ciutadans aliens al país. Sense projecte compartit i sòlid no hi haurà emocions en positiu. Sense emocions en positiu no hi haurà possibilitat de regeneració.